

Titulació	Tipus	Curs
2503710 Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial	FB	1

Professor/a de contacte

Nom: Oriol Nel·lo Colom

Correu electrònic: oriol.nello@uab.cat

Equip docent

Marc Pares Franzl

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha requeriments especials per seguir aquesta assignatura.

Objectius

L'ordenació del territori pot ser definida com aquell conjunt d'actuacions i normes de les que la societat es dota per tal d'endregar i projectar els usos del sòl, així com per regular la utilització dels recursos. Es tracta d'una pràctica que pot desenvolupar-se a diverses escales: de la estrictament urbanística, sobre àmbits reduïts, fins a territoris més amplis. Així mateix, pot ser desenvolupada directament a través dels poders públics o d'altres instàncies, com empreses públiques i privades o entitats ciutadanes.

L'ordenació del territori té una component eminentment tècnica però, en prendre decisions que afecten els interessos dels diversos grups socials i les relacions de poder entre ells, planteja, de manera inevitable, qüestions de caràcter ètic i implicacions polítiques. Per això s'ha afirmat que es tracta "d'una pràctica política tècnicament assistida" (F. Indovina).

L'assignatura té per objectiu introduir l'alumnat en la definició, la temàtica i la història de l'ordenació del territori, tot familiaritzant-lo amb les principals figures i els temes que s'hi relacionen.

Resultats d'aprenentatge

1. CM06 (Competència) Dur a terme treballs en equip que fomentin el compromís amb l'equip, l'hàbit de col·laboració i la capacitat conjunta de resolució de problemes.
2. KM09 (Coneixement) Enumerar les figures relacionades amb el planejament territorial (general i sectorial) i els instruments per a l'impuls i gestió de polítiques territorials i urbanes pel que fa al sòl.
3. KM10 (Coneixement) Definir els trets principals de l'evolució de les pràctiques d'ordenació del territori i l'urbanisme en termes generals i en el cas de Catalunya.
4. SM08 (Habilitat) Resoldre exercicis pràctics sobre la història urbana i l'urbanisme en l'àmbit metropolità de Barcelona.
5. SM09 (Habilitat) Debatre sobre un tema relacionat amb l'urbanisme a Catalunya que inclogui una reflexió ètica.

Continguts

L'assignatura es desenvoluparà d'acord amb el següent temari.

Presentació del curs

PART 1

EL NAIXEMENT DE L'URBANISME CONTEMPORANI: REFORMES I EIXAMPLES URBANS

Els orígens del procés d'urbanització contemporània. Revolució liberal, revolució burgesa i transformació urbana

"The city of the dreadful night" i els orígens de la disciplina urbanística: urbanisme utòpic, crítica revolucionària i urbanisme burgès. El París del Baró G. E. Haussmann

Els inicis de l'expansió de la ciutat sobre el territori a Catalunya. La Barcelona d'Ildefons Cerdà

Pràctica 1. Trames urbanes. De la ciutat de l'antic règim a l'eixample del segle XIX

Sessió de debat 1. Canviar la societat vs Canviar la ciutat. F. Engels vs I. Cerdà.

PART 2

L'EXPANSIÓ DE LES XARXES URBANES I LA CIUTAT-JARDÍ

L'expansió de les xarxes urbanes i la formació de les primeres metròpolis: ferrocarril, tramvia, metro i enllumenat públic

La ciutat-jardí com a resposta a la ciutat industrial i els seus problemes. Ebenezer Howard.

La ciutat-jardí a Catalunya. Cebrià de Montoliu i Nicolau M. Rubió i Tudurí

Pràctica 2. Densitats urbanes. La ciutat densificada i la ciutat jardí.

Sessió de debat 2. Camp vs Ciutat. G. Alomar vs Gaziel

PART 3

EL FUNCIONALISME I EL MOVIMENT MODERN

La ciutat fordista. Indústria, funcionalitat i conflicte social.

El moviment modern i el funcionalisme. Le Corbusier

El GATCPAC i el moviment modern a Catalunya. Josep Lluís Sert.

Pràctica 3. Habitatge i ciutat. La "casa bloc"

Sessió de debat 3. Ginzburg vs Le Corbusier

PART 4

LA CIUTAT DE L'AUTOMÒBIL I LA DISPERSIÓ DE LA URBANITZACIÓ

La irrupció de l'automòbil i la dispersió urbanística

L'adaptació de la ciutat a l'automòbil. Robert Moses.

Els plans d'infraestructures a Catalunya. El Pla d'Obres Públiques de Catalunya i Victoriano Muñoz Oms

Pràctica 4. L'expansió urbana. Polígons d'habitatge vs dispersió urbana.

Sessió de debat 4. Cotxes vs vianants. Robert Moses vs Jane Jacobs

PART 5

L'"EXPLOSIÓ DE LA CIUTAT", POLÍTIQUES NEOLIBERALS I URBANISME REFORMISTA

L'"explosió de la ciutat", urbanització extensiva i urbanització planetària

Les polítiques urbanes a la ciutat contemporània: entre la ciutat neoliberal i l'urbanisme reformista

La ciutat com a instrument de redistribució social. Pasqual Maragall i Oriol Bohigas

El temari previst pot conèixer modificacions per raó d'incidències del curs o d'altres circumstàncies

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes pràctiques	9	0,36	CM06, SM08
Classes teòriques	23	0,92	KM09, KM10
Debats	7,5	0,3	CM06, SM09
Sortides	8	0,32	CM06, SM08
Tipus: Supervisades			
Elaboració de vídeos de les sortides	10	0,4	CM06, KM10
Elaboració del dossier de pràctiques	15	0,6	CM06, SM08
Tipus: Autònomes			
Cerca d'informació per a les pràctiques	25	1	CM06, SM08

Estudi personal	35	1,4	KM09, KM10, SM09
Lectures	10	0,4	SM09
Tutories supervisades o en grups reduïts	5	0,2	CM06, KM09, KM10, SM08, SM09

L'assignatura constarà de cinc parts cada una de les quals estarà dedicada a un dels grans períodes de la urbanística i l'ordenació del territori contemporanis. Al seu torn, aquestes parts estaran integrades de lliçons teòriques, pràctiques i debats i sortides.

Així, cada part constarà en primer lloc de diferents sessions teòriques, en les que s'abordarà successivament: la història del procés d'urbanització durant el període estudiat, el reflex que aquest desenvolupament va tenir en els principals corrents de l'urbanisme i l'expressió que aquestes prengueren a Catalunya.

Al seu torn, la pràctica de cada tema consistirà en una exercici -cartogràfic, estadístic, fotogràfic, exploració-d'una de les concrecions dels episodis d'història urbana i d'urbanisme estudiats a l'àmbit metropolità de Barcelona. En alguns dels temes, a més, es durà a terme una sortida per tal d'observar i analitzar sobre el terreny la materialització del període estudiat en l'àmbit metropolita de Barcelona. El calendari i les característiques de les sortides s'anunciaran a inici de curs. En tot cas, s'aplicarà a aquestes activitats el protocol corresponent per a les sortides fora de l'aula.

Finalment, cada tema serà tancat per un debat en el què es debatran dos conceptes clau en l'evolució de l'urbanisme. L'alumnat prepararà aquests debats a través d'unes breus lectures que haurà de resumir i amb l'objectiu de desenvolupar els corresponents arguments. Es promourà la participació de tot l'alumnat en aquests debats, tot vetllant per la paritat en matèria de gènere i altres.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació dels continguts teòrics	50%	2,5	0,1	KM09, KM10
Participació en els debats	10%	0	0	SM09
Pràctiques aula i elaboració dossier	30%	0	0	CM06, SM08

Per les seves característiques, aquesta assignatura no és susceptible d'avaluació única.

L'avaluació del curs serà de caràcter continu i constarà essencialment de quatre elements:

- Els exàmens: al final de cada una de les cinc parts que integren el curs es realitzarà un examen. Aquestes seran unes proves breus, cada una de les quals equivaldrà a un 10% de la nota total del curs (50% de la nota total).
- El dossier de pràctiques: els i les estudiants hauran de realitzar un dossier amb les pràctiques, que serà lliurat al final del període docent. Aquest dossier equivaldrà al 30% de la nota total.
- Els vídeos de les sortides: per grups, a cada sortida s'haurà d'elaborar un resum en format vídeo. El vídeos equivaldran al 10% de la nota final.

- La participació en els debats: per a les sessions de debat l'alumnat haurà de resumir una lectura i participar activament en el debat. Aquestes activitats seran valorades amb un 10% de la nota final.

L'assistència a totes les sessions lectives, les pràctiques i les sortides és obligatòria. En els casos excepcionals d'absència caldrà lliurar el corresponent justificant.

Per superar l'assignatura cal:

- a) Haver superat els exàmens amb una qualificació mitjana mínima de 5.
- b) Haver lliurat el dossier de pràctiques i els vídeos de les sortides i hi haver obtingut en aquests activitats una qualificació mitjana mínima de 5.
- c) Haver participat de manera regular a totes les activitats del curs (llicions TE, PAUL i PCAM).

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Recuperació:

- a) Els exàmens i les practiques seran recuperables de la forma i en les dates que oportunament s'indicarà.
- b) Per optar a recuperació cal haver participat en les proves d'avaluació i haver lliurat els materials de les pràctiques de la forma que oportunament s'indicarà.
- c) En la recuperació, la nota màxima que es podrà obtenir per a cada una de les proves reavaludes és de 5.

Alumnat no avaluable:

En cas que no es faci cap lliurament, no s'assisteixi a cap sessió de practiques ni al treball de camp ni es faci cap examen, la nota corresponent serà un "no avaluable". En cas que no es realitzi una activitat d'avaluació -examen, pràctica o treball de camp- la nota obtinguda per aquella activitat serà de 0, no serà reavaluable i així constarà en la mitjana ponderada.

Plagi

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Matrícules d'honor:

Les matrícules d'honor es concediran als qui obtinguin una nota superior o igual a 9,5 a cada part, fins al 5% dels matriculats segons ordre descendent de la nota final. A criteri del professorat també se'n podran concedir en d'altres casos.

Bibliografia

La bibliografia per a cada un dels temes que integren el curs es comunicarà a inici de l'any acadèmic.

Programari

No es preveu l'ús de programari específic per aquesta assignatura.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	11	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	12	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PCAM) Pràctiques de camp	11	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PCAM) Pràctiques de camp	12	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt